

Posvet ob dnevu človekovih pravic

V Škofji Loki je ob mednarodnem dnevu človekovih pravic potekal posvet Človekove pravice in temeljne svoboščine: Za vse čase!

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Škofja Loka – Pripravil ga je Študijski center za narodno spravo v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico, Loškim muzejem, Kulturno-zgodovinskim društvom Lonka Stara Loka in Muzejskim društvom Škofja Loka. K uvodnemu nagovoru so povabili varuhinjo človekovih pravic Vlasto Nussdorfer, ki je med drugim dejala, da je prav, da spregovorimo tudi o neslavnih preteklosti in kršenju človekovih pravic v dolgo zamolčanih zgodbah. Tudi sama je na državo vsa leta naslavljala priporočila, da se odkrijejo posmrtni ostanki žrtev poveljnih pobojev in se od njih dostojno poslovimo. Letos se je udeležila pokopa žrtev iz Hude jame na pokopališču v Mariboru, s čimer se je država deloma oddolžila zamolčani preteklosti. Če nimaš svobode misli in govora, svobode, da pripoveduješ tudi zamolčane zgodbe, potem niso spoštovane pravice vsakogar, je menila varuhinja človekovih pravic,

prepričana, da mora država pogledati tudi nazaj, osvetliti zgodbe in sprejeti krivdo tistih, ki so povzročili krivice, prisluhniti in slišati pa mora ljudi, ki te zgodbe pripovedujejo.

Posvet, h kateremu so povabili zgodovinarje, arhiviste, pravnike, sociologe, publiciste in druge, ki opozarjajo na kršenje človekovih pravic, je skušal osvetliti vojni in poveljni čas in takratno kršenje človekovih pravic, kakršno naj se ne bi več ponavljalo. Direktorica Študijskega centra za narodno spravo Andreja Valič Zver je dejala, so bile Slovenija in sosednje države v 20. stoletju usodno zaznamovane s totalitarnimi sistemi, fašizmom, nacizmom in komunizmom, v katerih so bile drastično kršene človekove pravice in temeljne svoboščine. Tudi Škofja Loka pomni težke čase. V začetku druge svetovne vojne so jo najprej zasedle italijanske sile, nato pa nemška vojska. Gestapo je maja 1941 aretiral nekaj prebivalcev mesta, 26 družin je bilo izgnanih v

Med udeleženci posveta o kršenju človekovih pravic tudi varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer / FOTO: TINA DOKL

Srbijo, februarja 1944 so nemški okupatorji za Kamnitnikom ustrelili 50 talcev. Tudi po drugi svetovni vojni je bila prizorišče strahot: na Loškem gradu je bil zbirni center za iz Vetrinja vrnjene domobrance, ki so jih od tod vozili v smrt v Kočevski rog in druga morišča po Sloveniji, pozneje pa zaporji za nemške vojne ujetnike in kazensko-poboljševalni zavod.

Udeležence posveta je pozdravil tudi škofjeloški župan

Miha Ješe, nato pa so strokovnjaki na dvodnevem posvetu razgrnili različne teme, tudi lokalne. O Loškem gradu je navzoče podrobno seznanil Jože Štukl iz Loškega muzeja, predvsem o njegovih lastnicah uršulinkah. Helena Janežič je spregovorila o cenzuri in prepovedani literaturi in knjižnicah v letih od 1945 do 1991. V atriju starega župnišča je bila o tej temi tudi razstava, ob kateri so privedli tudi branje odlomkov iz prepovedane literature. Med lokalno obarvanimi temami omenimo še prispevek Milka Mikole o poveljnih kazenskih ustanovah v Škofji Loki, o streljanju talcev za Kamnitnikom je govoril Blaž Torkar, o življenjski poti in poveljni usodi industrialca Heinricharja Judita Šega, Ana Florjančič je predstavila dr. Janeza Vierderja, Alojz Pavel Florjančič je razmišljal o starološki Antigoni, Marija Gasser o dogajanjih na Selškem po drugi vojni, Marija Stanonik pa o pesmih s taboriščno in zaporniško snovjo in njihovim motivom tožbe nad človekovim rojstvom.

Posvet so sklenili z mašo v nunski cerkvi za žrtve vojnega in poveljnega nasilja na Škofjeloškem.

V atriju starega župnišča razstava o cenzuri in branje odlomkov iz prepovedane literature